

i W
2 W
3 W
4. W
5 W
6 W
7 W
8. W
9. W
10 W
ii W
12 W
13 W
14. W

- 1 Wallher De partu naturali eurgae vera causa 1748
- 2 Waser Accersus aerium mari 1747.
- 3 Weber De phthisi pulmonali post Hepatitidem exorta 1749
- 4 Wegbecker De venae apud inferos sectione 1749
- 5 Wegelin De metastasi 1757.
- 6 Wegelin De assite pericali 1768.
- 7 Weiler Herniae gagraena correptae casus & epistolis 1768
- 8 Weis De variolis 1744.
- 9 Weisser De sanguinis in foetu circulo 1714
- 10 Wetti De Hernia crurali 1744.
- 11 Wenker De virgine penticulum per 23 annos perforatum abente 1735
- 12 Wenker Virginis per 27 annos penticulum perforat abente hist. 1743.
- 13 Wenker De idiosyncrasi cutis ab emplastris sine exerente 1730
- 14 Weyland De ozaena maxillari cum pluvie fistulosa ad
angulum oculi internam complicata. 1741

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO - CHIRURGICA
RECESSUM OSSIUM NASI

EXHIBENS

QUAM

SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINIS

EX DECRETO

GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

PRO LICENTIA

GRADUM, HONORES AC PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE CONSEQUENDI

DIE XXVI. MENS. AUG. MDCCLXVII.

H. L. Q. C.

SOLENNI ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIET

JOHANNES JACOBUS WASSER
Helveto-Figurinus.

ARGENTORATI

Ex Officina JOH. HENRICI HEITZII Univerſitatis Typographi.

RECESSUM OSSUM NASI
EXHIBENS
QUAM
SUA AUSTRIAE DIVINA MAJESTAS
EX DECRETO
CIVITATIS FACULTATIS MEDICAE
PRO LICENTIA
GRADU HONORIS AC PRIVILEGII DOCTORUM
RITE CONSENSIT
DIE KALENDARUM NOVEMBRIARUM
ANNO DOMINI MDCCLXXIII
SACRAE AUSTRIAE CAESARIS MAJESTATIS
SACRAE MEDICINAE FACULTATIS
PRAESIDENTI
ET ORDINI JON HONORIS ET SACRAE FACULTATIS
PROFESSORI

V I R O

PRÆNOBILISSIMO ATQUE EXPERIENTISSIMO

D O M I N O

JOHANNI HENRICO FEHR

MED. ET CHIRURG. DOCTORI PRÆCLARISSIMO
VENERABILI MEDICORUM PATRIÆ TIGURINÆ SENI
PATRONO AD CINERES USQUE SINCERE PROSEQUENDO

V I R O

AMPLISSIMO ATQUE EXPERTISSIMO

D O M I N O

JOHANNI CONRADO MEYER

IN SUPREMO REIPUBLICÆ TIGURINÆ SENATU
DUCENTUMVIRO
PRIMARIOQUE OPERATORI DEXTERRIMO
AVUNCULO ET PRÆCEPTORI AD URNAS COLENDO

V I R O

PLURIMUM REVERENDO DOCTISSIMOQUE

D O M I N O

JOHANNI JACOBO WASER

IN CLASSE ECCLESIASTICA SUPERIORIS
TURGOVIÆ CAMERARIO

EGNACENSIVM PASTORI
PARENTI OPTIMO
DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM
ÆTERNI GRATISSIMÆ MENTIS
MONUMENTI LOCO
SACRAM ESSE VULT

TANTORUM NOMINUM

OBSERVANTISSIMUS

AUCTOR.

PROOEMIUM.

Postquam per longum temporis spatium sub ductu Clariss. Dn. MEYER, Avunculi mei maximopere colendi, ac patriæ urbis Chirurghi primarii, Chirurgiæ operam navaveram, perque aliquot annos illam inter Helveticas Belgarum copias exercueram, non solum in alma Argentoratensium Universitate, sed & in aliis in quibus commorari contigit, celeberrimorum Virorum præcepta circa Artem, cui me dicaveram hausi; Chirurgiam autem tanquam Medicæ doctrinæ partem, a nemine rite addisci posse, quin hujus principiis probe imbutus sit, cum persuasissimum mihi fuerit, reliquarum simul Saluberrimæ Artis partium solidam ut acquirerem cognitionem sollicitè allaboravi; tandem academica vitæ finem impositurus doctoralia statui subire Examina, cumque Specimen Inaugurale ex Universitatis legibus conscri-

bere fuerim iustus, id ipsum ex Chirurgiæ doctrina depromere, cujus in me, ob studii consuetudinem, aliqua prædilectio est, constitui. Cum autem ad scribendum animum adverterem, non parum dubius hæsi in seligendo themate, cum ex una parte urgens in patriam reditus temporis rationem habere suaserit, ex altera autem, perfunctorie aliquid conscribere mihi displicuerit. Primum quidem statueram de variis Epiphoræ speciebus mea in publicum proferre cogitata; hanc autem tractationem, quod pro dignitate per temporis angustiam perficere eam non liceret, animo perpendens, seponere iterum coactus sum. Tandem, postquam diu fluctuaverat animus, memini me ab Experientissimo Dn. LOBSTEIN, *Med. D. ac Theatri anatomici Prodemonstratore celeberrimo, Patrono ac Præceptore meo summopere colendo*, cum Ejus præceptis fruerer, Morbi articulationis fati singularis historiam accepisse, quem *Ossium Nasi Recessum* appellare placuit. Adii Virum Experientissimum, utque casus expositionem mihi concederet, decenter petii; Ille pro humanitate sua insigni petito annuit, sequentemque historiam perpendendam mihi dedit.

HISTORIA MORBI.

JACOBUS HELCK, *Legionis Equitum regio-germanica (Royal-Allemand dictæ) Miles, cum forte cum commilitone rixaretur, pugno in faciem adacto, vehementer super*

nasi dorsum ab illo percussus est. Statim quidem dolorem satis levem se sensisse, nec ullam sanguinis guttulam e naribus fluxisse, retulit; postero autem die in immensum tumefactum nasum, vicinasque ejus partes cœruleoque fuisse suffusus colore, qualis in leviter vexatis esse solet. Hac cum suae incommodis relictis rursus disparuerent, nihil præter leve tuberculum in illa parte remansit. Ita per quadriennium nævum tulit, usquedum, cum hic Argentorati versaretur legio, ad insignem radix nasi elevata sit molem; tandem exortus est in utroque interno oculorum cantho tumor tactu mollis, fluctuantem intus sistens materiam, ita ut alter alteri facta pressione responderet, ac satis facile per nasi radicem, in oppositum cantum contentus liquor adigeretur. Homo, qui integra caterum fruebatur valetudine, immanibus, quotiescunque tempestatum variationes minaretur cœlum, cruciabatur doloribus, cumque caterum facie formosus esset, ut molestiis hisce liberaretur, speciemque pristinam recuperaret, statuit malo suo medicinam querere. Adiit itaque dexterrimum Dn. SCHREFFER, legionis primarium Chirurgum, a quo ut opem sibi ferret valdopere petiit. Hic, ut de re sua certior fieret, in consilium duxit Experientissimum Dn. D. LOBSTEIN, quidque de eo casu sentiret, ex eo quasivit. Inspecto manibusque contracto tumore, satis manifeste ossium nasi extrema in eo loco tactui sese offerebant, quo ista cum frontali committuntur, ita ut facile agnosci potuerit, eorum radices a frontali maxillariibusque ossibus esse remotas, quam tamen rem, si ossium horum commissuras ex Anatome repeterc quis voluerit, fere impossibilem judicabit; suavit itaque Medicus Chirurgo, ut tumorem sinistro in cantho, ubi quippe magis elevabatur, palpebras premebat, lachrymalisque materia per puncta lachrymalia resorptionem impediabat, sectione divideret. Itaque præmissis e consuetudine evacuationibus, lanceola per longitudinem apertus est tumor, ex qua incisione, licet ita magna

non fuerit, aqua luteo colore tincta aliquot uncia effluxerunt; specillo cum exploraretur vulnus, suspitionis apparuit veritas, nisi enim ossa vere a vicinis, cum quibus connecti solent, divisa, elevataque reperta sunt. Vulnus ad leges artis injecto linteo carpto, imposito pulvilla, atque Emplastro fusco deligatum est. Peractis his, stupendis capitis doloribus, febre, siti vexatus est ager, facies in immensum in eo latere, quo facta erat incisio, tumere, & palpebrae inflammari ceperunt, quibus symptomatibus Venesectiones repetite, Enemata, Pulveres temperantes, Cataplasmata emollientia atque anodyna, Iniectiones ex Rad. Peuced. Aristoloch. longa, levi Hordei decocto, Mellis rosati parum adjecto, paratæ opponebantur; his remediis ita cessit morbus, ut palpebrae genarumque tumor tamen haënnus superessent. Accidit tunc ut vulnus, cum incisio tumoris amplitudini par non fuisset, supercrescente carne pene clauderetur, quod ut ampharet Chirurgus, iteratam sectionem instituit; & ut apertum illud servaret, Spongiam præparatam isti innisit atque Emplastrum de mucilagibus superimposuit. Accidit autem, ut cum sorte specillo exploraret vulnus, ad digiti fere longitudinem illud in interiora illaberetur, quo educito, supra dicta materia paulo tamen spissioris magna effluxit copia. Hac rerum facie febre nulla laborabat ager, nisi cum dietæ vitio accenderetur; vix autem ferre potuit Spongiam præparatam, ac magnopere querebatur, dolore eximio inde sese affici, quare vulneri immissa fuerunt cannula plumbea, quibus ut in vulnere supercrescens caro exederetur, Alumenustum supersternebatur, cannula in vulnere Emplastris agglutinativis firmabatur, relicta apertura, qua efflueret materies, quæ ab oculo, imposito figurato emplastro avertebatur. Continuata est abhinc ita curatio, ut supradictæ Radices in Vino decoquerentur, vulnereque inficeretur decoctum; quo facto minui istius materiae copia, dolores pacari, tumor sedari, inque melius se vertere morbus ceperunt. Indocilis autem

autem ingenii homo, & ad diætæ observantiam ægre persuadendus in causa fuit, ut aliquoties novis supervenientibus inflammationibus impediretur morbi cura, ac denuo materia supradicta fluxus excitaretur, quæ tamen symptomata iisdem remediis iterum cohibuit Chirurgus. Tandem autem nova affulsit spes, fore ut debellaretur tandem pertinax malum, quare canularum magnitudo indies aliquantulum minuebatur, ne ab intus claudendum vulnus a sanatione impediretur, quod quoque sedato materiæ fluxu ad cicatricem perductum est, quæ ut reliquam cutem æquaret, ab excrecente carne Lapide infernali liberabatur; tumor remittere se cepit, atque difformitatem suam letus evanescere vidit miles. Cum autem non ita facile elevata nasi radix in pristinum rediret locum, gradatis ista impositis spleniis, injectaque fascia circulari paulatim durante hac curandi methodo, ita ad pristinam redigebatur molem, ut ossa iterum in sedem suam reposita fuerint, atque difflato penitus tumore, non nisi cicatrix præteriti morbi vestigium superesset.

S. I.

Morborum genus, quo ossa distincta quidem, sed inter se adaptata ligamentisque juncta, a se invicem recedunt, ita ut aliqua lædatur functio, generali luxationis nomine comprehenderunt medicarum rerum Scriptores. Ponit illa affectio vim, illa, qua ossa inter se cohærent majorem, qua ex naturali sua sede in alienam tradantur, ligamentis quæ nunquam non ossium inter se connexiones comitantur, plane infirmatis, quo vel ossium ipsorum, vel vicinarum partium; vel utrorumque naturalis functio non potest non tolli aut alterari.

B

§. II.

Multas illud mali genus admittere species satis quisque perspiciet, si varios ossium positus figurasque, varias ossium commissuras, quas Anatomici in diversa genera digesserunt, inque his ligamenta, cartilagines, aliaque huc pertinentia momenta considerare velit. Superfedeo quidem his recensendis commissurarum divisionibus, quas accuratissime jam tradiderunt Illustri Winslovius *a*) atque Cel. Platnerus *b*); sed luxationum potius rimari differentias ad scopum meum propius pertinere duco. Varia autem luxata recipiunt discrimina; ac primo quidem non omnibus æque late extenditur istius vocabuli vis, ut a quibusdam pro omnibus qualiumcunque commissurarum recessibus sumatur, inter quos ex veteribus Celsus *c*), ex recentioribus autem Cel. Platnerus *d*) atque Ill. Gaubius *e*), Cel. Heisterus *f*) cum pluribus aliis numerandi sunt; proprio tamen ac recepto loquendi modo, dislocationes articulorum mobilium tantum comprehendat, quo sensu P. Ægineta *g*), Boerhavius *h*), Ill. Van Swieten *i*), plurimique recentiorum illud acce-

a) *Exp. Anat.* Tom. I. §. 118-159. *de Synarthrosi in spec.* §. 140-145.

b) *Inst. Chir.* §. 1092. 1093. & 1094.

c) *de Re Medica* Lib. VIII. C. XI. bifariam distinguit luxationem, nam "modo, inquit, quæ juncta sunt inter se dehiscunt . . . modo articuli suis sedibus excidunt."

d) *Institut. Chirurg.* §. 1090. dicit: "articuli, si sedibus suis excidunt, & ossa, quæ naturaliter juncta sunt, si inter se dehiscunt, luxata vocantur."

e) *Institut. Pathol.* §. 226. eandem fere, licet mutatis verbis, tradit definitionem. Ill. quoque Van Swieten, quem tamen in sequentium refero numerum, luxationem ita definit.

f) *Institut. Chir.* P. I. L. III. C. III. ossium nasi recessum nominatim proprio capite pertractat.

g) *Lib. VI. C. III.*

h) *Aphor.* §. 358.

i) *ad L. e.*

perunt. Differunt autem quoque ratione facilitatis, qua articulus præ altero citius e cavitate sua egreditur, facilius enim in pueris ac adolescentibus, quam in robustioribus articuli excidunt; facilius quoque qui Arthrodia, quam qui Ginglymo coherent. Quandoque etiam penitus ex sua sede prorumpunt, tumque *perfectam luxationem*, ἐξάρθρῳσια constitutuere dicuntur; quandoque non prorsus recedunt, sed aliqua parte subsistunt, adeoque *imperfectam luxationem* s. *subluxationem*, παραρθρῳσια efficiunt, quamvis & hujus ultimi vocabuli significatum ad immobilium ossium recessus referant illorum nonnulli, qui cum recentioribus luxationem in articulis mobilibus tantum assumunt *k*). Modo in luxatione articuli sola consistit malum, nec alias in sui consortium trahit partes, quam luxationis speciem *simplicem* appellant, modo ossa cum vulnere, contusis etiam vexatisque carnibus loco moventur, quod periculosissimum genus inflammationis, gangrænx, mortisque quoque metum incutere solet, *complicatam* appellant luxationem. Vetustas quoque luxationum discrimen inter eas efficit, ut feliciter curentur *recentes*, ægerrime, vel plane non *inveterate*. Pessimi tandem ingenii luxationes in juniorum ossibus evenire solent, quando eorum epiphyfes secedant, medium inter fracturas atque luxationes genus constituentes.

§. III.

Ad Synarthrosin referunt Anatomici articulationis speciem, qua nasus cum frontali osse committitur, in qua luxationem vel plane non, vel rarissime fieri unanimi ore affirmant Authores. "Ossa Synarthrosi juncta luxationi non sunt obnoxia, sed si secedunt, fractura a se invicem separantur," secundum Cl. KNOLL *l*). Cel. HEISTER de

B 2

k) HEISTER *l. c.* L. I. C. I. §. 3.

l) *Diss. de Extrem. super. lux.* Arg. 1738. §. IX. pag. 15.

narium ossibus in specie affirmat, „ea ita firmiter cum frontis atque aliis ossibus coherere, ut frangi citius quam distrahi a se invicem queant.” *m)* Elucescit ex his oppido rarum insolitumque esse casum, quem de milite nostro recensui, neque in multorum, præter Cel. HEISTERUM *n)*, Cl. LUTHER *o)* ac Cl. LE CLERC *p)* scriptis ejus occurrere mentionem puto; huc enim pertinere casum, quem SCULPETUS *q)* recenset, non existimo. Quamvis autem possibilem esse horum ossium secessum historia nostra evincat, an tamen inter luxationes pertineat, nondum confecta est quæstio; etenim licet casus sit luxationibus analogus, ac juxta strictam vocabuli etymologiam ad illas omnino referri possit, sunt tamen graves, quæ nos induxerunt rationes, ut eum ab illis distingueremus; sunt enim in nostro casu multa a reliquis ossium dislocatorum symptomatibus ita distincta, ut morbum hunc articulationis plane singularem illa denominatione appellari non posse facile elucescat. Illud præcipue in nostro casu a vulgaribus luxationibus quam maxime alienum existimo, quod, cum non facile in tota reliqua ossium compage aliud hujus Synarthroseos exemplum repereris, quod commissuræ latitudine, dentium quæ incisionibus respondent fortitudine, ac consequenter futuræ firmitate huic par esset, non potuerint ex ista evelli narium ossa, quin dentium complures vi percutiente effracti causam expellentem, quasi adjuverint ac permiserint, ut eo facilius ossa elearentur. Cum itaque casus noster recepto inter recentiores loquendi usu ad luxationes proprie dictas referri non possit,

m) l. c. *n)* l. c.

o) *Dissert. de Luxat.* Erford. 1745. §. 15. pag. 199 dicit: „nasi ossa suo exire posse loco,” experimenta tamen nulla affert.

p) *Chir. compl. Sect. de Luxat.* C. I. Liege 1697.

q) *Armament. Chir.* Obs. XXII. de ossibus nasi fractis ac depressis loquitur; ita ut fragmenta in carnes intrusa fuisse videantur.

ossum nasi recessum potius eum appellari posse visum est, cui tamen ita cum luxationibus aliqua analogia intercedebat, ut causas efficientes & signorum quædam, cum istis communia, prognosin autem accuratiorem ab iis diversam sibi que peculiarem habuerit.

§. IV.

Causas luxationum in vi cohærentiam articulorum exsuperante quærendam esse §. I. monui, quarum duplex dari genus, *externarum* nempe ac *internarum*, hæcque sæpe simul conspirare, vix attinet, ut dicam; ad externas referuntur ictus, casus, luctationes, saltus, torturæ aliæque his similia, quibus, si violentiora fuerint, membra facile expelli posse quotidie tristis evincit experientia. Sed magna quoque internarum causarum caterva articulos ex fedibus suis extrudere solet, quas graphice describunt BOERHAVIUS atque III. VAN SWIETEN ^{r)}, quarumque exempla fatis magno numero collegerunt Observatores. Ab incunabulis, uti aliorum morborum, sic quoque hujus persæpe nutriunt fomitem mortales, quando cum male conformatis articulis, ligamentis laxis, labe aliqua hæreditaria rachitica ^{s)} sive venerea nascuntur. Quandoque a fortiori contractione musculorum fieri optime monent, III. GAUBIUS ^{t)}, PLATNERUS ^{u)} atque Cl. HIERONYMI ^{x)}, "aliquando enim publico sese exposuerunt spectaculo histriones, qui omnes fere articulos corporis, sola musculorum vi luxare, atque iterum reponere noverant, & cereum quasi corpus in quasvis fere figuras flectere;" ^{y)}

B 3

^{r)} l. c. §. 362.

^{s)} vid. PLATNER §. 1104. atque Cl. OOSTERDYKSCHACHT *Instit. med. pract.* L. II. C. VI. §. 7. & 8.

^{t)} *Instit. patholog.* §. 227.

^{u)} l. c.

^{x)} *Diff. de Luxat. & sublux.* Jenæ 1746. §. 7. pag. 5.

^{y)} VAN SWIETEN l. c.

nec mirum, cum femoris fractura a sola validiore musculorum contractione facta legatur α); ligamenta quoque si viribus ex quacunque causa destituantur, vel rumpantur, luxationes levissima ex causa fieri observarunt Chirurghi, facile quidem reponendas, sed facile iterum elapsuras, qualium exempla HEISTERUS *a*), SALZMANNUS *b*) atque Cl. KNOLL *c*) congeserunt. Sunt præterea, quæ ab intus articulos ex cavis suis mole sua exsuperante extrudunt, ita ut vel reponi nequidem amplius queant, quales sunt materiæ tophaceæ in articulis ad insignem sæpe molem excrescentes, exostoses, hisque similia. Interdum in articulos, "præcipue in profundiores, vel etiam quandoque in exiguos sinus, quibus ossa contra sita excipiuntur, humor confluit, quo indies augete, os pedetentim e sede sua promovetur," uti eleganter dicit PLATNERUS *d*), isque vel ex morbosa sanguinis massa proficiscens, cum scilicet humores viscidiores, crassiores, tenaciores, in istas cavitates deponuntur, aut febrilis seu variolacea materies in articulos inclinatur, aut si ex suppuratione puris in articulo accumulatio fiat, ex qua causa sæpius luxationes factas, se suis erroribus didicisse fatetur Cel. PETIT *e*); vel sani ibidem confluunt humores, quorum scaturigines pro varia articulorum structura variæ esse solent, nam si lubricum illud linimentum *f*), quod articulorum cavitates irrigare solet, ea quantitate non retribetur, qua ab arteriis affunditur, accumulabitur illud, ligamentum distendet ac debilitabit, unde facilis ossis ex articulo suo delapsus; quam luxationis causam ipse Medi-

α) *Journal de Med.* Tom. XI. mens. Octobr.

a) *l. c.* P. I. L. III. C. I. §. 14.

b) *Diss. de Luxat. Fem. rar.* Arg. 1743.

c) *Diss. cit.* §. 12. not. r. *d*) *l. c.*

e) *Mem. de l'Acad. Roy. des Sc. A.* 1722. pag. 117.

f) Triplicem in articulos concurrere humorum docet Physiologia; nempe universale perspirans, oleosum, medullosum ac mucilaginem a glandulis secretam. vid. Cel. PLATNER *l. c.* §. 109.

cinae Parens HIPPOCRATES jam pulchre describit g), five quod evenire quoque crebrius solet, extrinsecus ita læditur articulus, ut vel inter ipsa conjuncta ossa, vel in articuli cavo, colligatur materia heterogenea, quæ infirmando ligamenta & mole sua pedetentim aucta tandem os ex sede sua expellat, quod nostro in casu accidisse videmus: quomodo autem id factum sit inquirere postulat materiae ratio; equidem ita illud contigisse existimo.

S. V.

Adactus in faciem pugnus in tota ad radicem nasi sitarum partium compage vehementem concussionem excitavit, cujus tamen omnis vis in commissuram ossium nasali cum osse frontali integumenta que ipsa tegentia impensa est. Strictior earum partium structura fecit, ut nulla vasorum ruptio contingerit, dolorque modicus læsioni supervenerit; tumor quem postridie supervenisse monuimus, cutis inter dura corpora, vim nempe externam atque ossa, collisæ symptoma sine dubio fuit, quod facile tulit rudioris temperamenti homo. Commissura interim ossium, effractis ejus infimis dentibus, e sede sua mota erat, sed inde non potuerunt non functiones vicinarum partium lædi, & dislocata ossa necessario membranæ pituitariæ, quæ totam narium cavitatem investit, hincque ossibus subjacet, injurias inferre debuerunt. Narium autem omnis cavitas perpetuo perspirabili materia, quæ sensilissimos nudosque membranæ nervos ab externi aëris injuria defendat, madet, ex numerosissimis arteriis, quas Natura huic membranæ superstravit, ita ut injecta tota pulcherrimo coccineo colore ludat, scaturiens; nec minore copia revehentes venæ hic locorum adsunt, quæ fluidissimam ejus materiae partem perpetuo ex arteriis sudantem perpetuo

g) *de locis in homine* C. III. T. VII. p. 361. edit. CHARTER.

refugunt, sanguinisque circulo iterum tradunt, ob fabricæ teneritatem vel levissimis injuriis obnoxia; quid itaque mirum, illas potissimum a dislocatis ossibus elisas, atque ad illam quam naturaliter exercent functionem inhabiles redditas, lympham a fortioris structuræ arteriis continuo emissam, in superiori membranæ parte reliquisse, quæ sensim sensimque aucta ex una parte membranam ipsam paululum ab ossibus dimovit, eam ita pressit, sensibilemque effecit, ut vel aëris quoque variationibus affecta fuerit, ex altera autem parte nasi ossa sustulit, vincula commissuræ debilitavit, in sinus frontales sibi viam paravit, tumoremque illum duplicem qui ab utroque latere sibi respondebat, atque lacrymalem saccum comprimebat, effecit.

§. VI.

Suspiciones quasdam, cur recessus ossium nasalium, qui tamen majorem vim quam eorum fractura requirere videtur, potius hic contigerit, atque locum, quo hæserit materies illa citrina accuratius rimari operæ pretium esse videtur. Novimus autem ex mechanicis legibus, vim percutientem pro resistentiæ, quæ ipsi opponitur magnitudine, fortius vel debilius agere, ita ut minori resistentiæ parcat, in majorem autem eo magis sæviat; cum itaque que vis in nasum impingens, prouti §. præced. monui, præsertim in nasi radicem egerit, minor ab ipsis ossibus facta est resistentia, major autem a futura, quæ cum frontali committitur; inde factum est, ut cum resistentiæ tamen prævaleret vis percutiens, futura ista a se invicem divulsa, dentiumque qua illa firmatur plures effracti sint, quo facto narium ossa ab effuso super membranam humore pedetentim aucto elevata ac penitus a vicinis separata fuerint. Ut autem, quem occupaverit materia collecta locum plenius perspiciamus, nasi superioris structuram repetere

repetere necesse est. Narium ossa, interna sua parte, ossis Ethmoidei mediæ laminæ incumbere, & ex hujus utraque parte innumeras ejus ossis cellulas narium cavitatem augere, notum est; sed in istas cellulas exonerant se sinus frontales majore vel minore, pro varia sua magnitudine, apertura, inter muscutorum trochleatorum annulos *b)*, ita ut remotis nasi ossibus istæ aperturæ fere illico appareant; has omnes & singulas caveas investit membrana pituitaria non eadem ubique crassitie gaudens, ad nasi præcipue radicem haud ita compacta. Effuso itaque inter nasi ossa atque membranam Schneiderianam, qua laminam descendentem ethmoidei ossis investit, humore, eum pedetentim mole auctum inter duplicem Membranæ laminam ibi, ubi ad reliquas caveas investiendas sese adaptat, hæsisse, ibique ob membranæ integritatem in nares penetrare non potuisse, & in ratione qua mole crescebat, ossa nasi elevasse, satis quisque videt; quo magis autem elevabantur ossa, eo liberior fuit humori effuso aditus in sinus frontales, quos in nostro subjecto satis amplos fuisse indicabat capitis quadratura, demonstrabatque styli immissi profunda demersio; collectus hic liquor non solum membranam indies fortius premebat, resorptionique fluidi oberat, sed & pondere suo ac copia quaquaversum urgens ossium a vicinis promovebat remotionem; ita ut nullum superfit dubium, sinus frontales ab ista aqua repletos, & hunc humorem membranæ adversæ parti, ubi ejus duæ laminæ sibi occurrunt, incubuisse, ita, ut ex una parte narium cavitas minuta, ex altera nasi ossa in tumorem elevata sint, qui vicinis quoque partibus molestiam intulit, ac proruperint tumores ex lateralibus seces-

b) WINSLOW *Expos. Anat.* T. IV. Tr. de la tête n. 321. pag. 295. Amstel. 1752.

fibus, quos Offa nasi cum maxillaribus faciebant, qui se-
se digitis tangendos obtulerunt. Potest itaque Casus noster
Recessus ossium nasi, cum tumore, cysticis simile serum
alente, complicati nomine indicari.

§. VII.

Nec minoris momenti est inquirere, quomodo per
tantum temporis spatium, quo aqua hæcce sensim sen-
simque sese collegit, se incorruptam potuerit servare,
cum vel vulgo notum sit, omnes nostros humores, si-
ve iusto celerius moti fuerint, siue extra circulum aliquandiu
quieverint, alcalinam induere naturam, atque pessima
quæque mala producere, quorum tristia exempla apud
Auctores prostant ¹). Sed ne in putredinem abierit in no-
stro tumore liquor, multas concurrissè causas existimo.
Etenim primo non ita videtur ille quievissè, quin aliqua
saltem ejus pars perpetuo a paucis illæsis resorbentibus
vasis ad sanguinis circulum redux facta fuerit, quæ qui-
dem quantitas illi, quæ per arterias advehebatur, par
esse non potuit, sed motum tamen aliquem in isto liquo-
re conservavit; quod collectionis diuturnitas satis innuere
videtur: præterea fluidissima illa sanguinis pars, quam
lympham vocamus, quæque materiæ in membrana pitui-
taria secretæ maximam partem efficit, magis ad elementa-
rem naturam accedere, atque corruptioni non ita obno-
xia esse videtur; quamvis enim hydropica materia ad il-
lud genus quoque referri debeat, quæ tamen alcalinam
jam acrimoniam prodere incipit, satis cuique constat,
sanguinis principia in isto affectu non rite inter se invicem

¹) *Hist. de l'Acad. Roy. des Sc. A. 1727. p. 17. atque Mem. de
l'Acad. de Chirurg. T. I. p. 90.*

mixta esse, ita ut ad alcaliescentiam proniora sint; in nostro autem ægrotto nonnisi optimæ notæ humores elaborabantur, qui ad affusam partem delati fanissimam lympham ad collectionem ejus humoris subministraverunt; ita Hydatide, testiculo per satis longum tempus appenso, cum ferro separata fuerit, nonnisi limpidissima lymphæ effusa est *i*); plurimos quoque serosos frigidisque humores, fatuam, si fecentur, emittere lympham observavit Cl. RISLER *k*). Potissimum autem consideranda hic est æris externi in fermentatione putredinosa vis, sine quo, quamvis plane non fieri posse istam asserere nolum, imperfecta tamen ac non valde sensibilis oriri potest *l*), cum æris in humoribus nostris inclusi ea sit indoles, ut elatere careat, quem nonnisi accedente externo recuperare potest, nec per se fermentationem excitare. Cum itaque in nostro tumore humor alias ad putredinem non pronus, non plane quiescens, in loco ab aëre undique tuto hæserit, facile concipi posse existimo, innocentem fatuumque per plures annos mansisse, cum vel aptiores ad putrescendum partes, placenta nimirum atque foetus nonnisi imperfectam induisse corruptelam atque illibato utero satis diu gestatas fuisse legamus *m*).

§. VIII.

Signa ex quibus luxationem factam esse cognoscimus, in duo genera distribuunt Auctores, quorum unum com-

C 2

*i**) Journ. de Med. T. XI. mens. Nov.

k) Diss. de Tumor. cyst. ser. 1766. §. X. p. 28.

l) v. Ill. SPIELMANNI, Præceptoris æternum, venerandi, *Instit. Chem.* §. XCIV. p. 326. sq.

m) QUÉSNAY *Oeconom. anim.* T. II. p. 121. Paris. 1747.

munium, alterum *propriorum* nomine insignitur, utro-
rumque significationem satis indicat denominatio; com-
munia nempe nullas non comitantur luxationes, propria
autem singulis tantum competant, ac ex cujusque mem-
bri structura & usu aptissime desumi possunt. Aliquando
fatis facilem esse luxationis diagnosin, aliquando etiam
difficiliorem *n*), utque probe distinguatur, non solum
præsentia signa, sed & quæ prædecefferunt sedulo inqui-
renda esse, inter artis peritissimos constat, quod in nostro
præcipue casu erat attendendum; ad quem signorum lu-
xationis communium paucissima quadrabant, propria au-
tem ob recessus causam earumque partium structuram
singularia prorsus esse debebant, quorum ob casus rari-
tatem ullam apud Auctores mentionem occurrere dubito.
Quando quidem omnia, quæ eum comitata sunt sympto-
mata attento animo rimor, ossium recessum effectum po-
tius morbi, quam ipsum morbum, appellari posse video;
ita ut hic in aquæ collectione ponendus, indeque reliqua
quæ sese siltabant symptomata deducenda esse videantur.
Humorem autem hic confluisse satis demonstrabat tumo-
ris fluctuatio, in quo non pus, sed frigidam quandam
materiem inclusam esse diurnitas mali, cæterorumque
suppurationis signorum absentia manifeste innuere vide-
bantur. Originem ejus effusionis conjecturari licebat ex
acceptæ injuriæ historia, quam cum earum partium te-
nera structura ita comparabat Vir Experientissimus, ut
facile concluderit, illatam membranæ pituitariæ vim, im-
peditamque materiæ, quæ in ea fecernitur, resorptionem;
primam fuisse mali causam. Nasi ossa ita ex futura sua
erant avullâ, ut sub cute fluctuarent, eorumque superior
pars, qua cum frontali committuntur, digitis quam fa-
cillime contrectari potuerit: his extra dubium positis, re-

n) VAN SWIETEN *Comment. in Barbaav. ad Aph. §. 365.*

liquâ casum concomitantia symptomata facile explicari posse, nemo est, qui non videat. A tumore enim, qui totam nasi radicem ab uno ad alterum usque oculi canthum occupabat, ita premebantur sacci lacrymalis aperturæ, quas Puncta lacrymalia vocant Anatomici, ut, quam naturaliter recipiunt lacrymarum materiem motu palpebrarum ad ipsa depulsam *o*), super oculum reliquerint turpi spectaculo ab inferiori palpebra defluentem. Dolores, quos ægroto afferebant futuræ cœli variationes, non poterant non aëris modo gravioris modo levioris, adeoque membranam nervorum pressione ac distensione sensibilissimam factam magis vel minus afficientis esse effectus; cutim denique diuturna extensione elateris suo parte esse privatam, satis probabiliter colligi poterat. Ita comparatis, quæ præcesserant, cum præsentibus signis, diagnosis morbi iusta atque probabilis, quam eventus certissimam esse probavit, superstructa est, ex qua facilior morbi prognosî atque expedita curæ ratio tanquam axiomata sequebantur.

S. IX.

Prognosî potissimum morbum nostrum a reliquis luxationibus differre, supra monui *p*). Sic enim instantibus rebus, quid timendum, quid sperandum fuerit ægroto nostro ex iis, quæ præcedente S. tradidi, pronò fluere alveo satis perspicitur. Malum hucusque leve, symptomatibus haud ita gravibus stipatum, ac, licet satis vetustum, facile tamen adhibita, efficaciori Chirurgia sanan-

C 3

o) III. DE HALLER *Pr. Lit. Phys.* §. D.

p) §. III. p. 15.

dum, si ulterius sprevisset dolorum patiens miles in summa affectarum eisque vicinarum partium teneritate, maximorum vixque sanandorum post se traxisset malorum catervam. Etenim ipsam collectam materiem si consideres, quamvis eam validis hucusque auxiliis Natura a putredine defenderit, quid suspicari impedit, eam diuturniore mora omnium animalium partium, quas vita destituit, legem secuturam, inque sui consortium quas attingeret partes, tracturam fuisse. Cerebrum in tanta harum partium vicinia constitutum, vasculisque per laminam multiformis ossis cribrosam descendentibus cum istis communicationem alens *q)*, quam primum hæc ab alluente aëris materia erosa fuissent, derivato sanguine inflammationi, ejusque pedissequis malis obnoxium fuisset, quæ hominem inevitabili morte abripuissent; nec minus in reliquis, acrimonia ista sævisset partes, namque Membranz pituitariæ erosio, materiæ e naribus fluxus, ejusdem in narium reliquas cavitates derivatio, harum excoriatio, ex membranz autem irritationibus dolores stupendi, spasmi, convulsiones, sique tandem ossibus labem suam communicasset materia, eorum caries in tam spongiosis ossibus cito crescens ac ægre vel plane non sanabilis, omnium denique internarum ac vicinarum partium inflammatio, gangræna, sphaelus, atque infecta mox eodem vitio sanguinis tota massa mors inevitabili Naturæ lege subsecuta fuissent. Ista quidem materiæ probabilem supponunt corruptionem, sed antequam ad hanc periculi magnitudinem perventum fuisset, innocentem suam indolem adhuc conservans materia sola longiore in his partibus mora, tristes sætis tragædias ludere valebat. Ossa nasi loco suo mota, cum succo quo ali consueverant privata fuisse nemo non videat, nullum superest dubium, quin alimenti defectu emortua, carie quam siccam vocant Chirurgi correpta,

q) III. DE HALLER *prim. Lin. Phys.* §. CCCCLVIII.

labe sua tandem ipsam materiem infectura, reliquaque ex hoc oriunda mala productura fuissent r); hæc sunt præcipua quæ materies effusa ipsis, quibus includebatur partibus, minabatur mala, sed nec vicinæ a periculis erant immunes: etenim, cum tumore nasi radice protuberans materiæ lacrymalis resorptionem impediret, faccusque ipse ita comprimeretur, ut per palpebram inferiorem deflueret lacryma, metusque esset, ne iste in totum elideretur, quid ex Naturæ legibus certius, quam quod ejus cavitationis concretio mox secutura, atque rebelle illud malum oriturum erat, quod Fistulam lacrymalem vocant Chirurghi? Sed & visionis tenerrimum instrumentum sua passurum erat mala: namque lacrymalis materiæ pronissima est ad acrimoniam indoles, ita ut genis, si quando in tristi affectu per illas defluat, istam dotem fatis manifesto demonstraret, quin & eas excoriatæ legatur s); nota autem est quoque sensilissima oculi natura, ut vel levissimo immisso acri doleat, inflammetur, ac nisi promptissimo adhibito auxilio in suppurationem abeat; inde concludere licet, istam materiem in immensum auctam, diutius super oculum, sinistram præcipue, in cujus cantho magis eminebat tumor, relictam, pessimæ notæ, ac nisi diffilato tumore discutiendam Epiphoram, dubio procul excitare debuisse; omnem istam malorum copiam prudenti dissectione cavit Chirurgus, quam prospere cessuram, per

r) Cum nullum dubium superfit, quin dentes, quos supra diximus, effractos fuisse, in incisionibus sibi respondentibus remanserint, videri quidem posset, idem illis intuisse periculum; sed si minimas quis arteriarum ramificationes inter duo articulata ossa nunquam non excurrentes pendere velit, facile, ab isto metu liberos fuisse, videbit.

s) HALLER *Et Phys.* Tom. V. Libr. XVI. Sect. I. §. XV. & *pr. Lins. Physiol.* §. D.

integram cæterum hominis valetudinem ac vulneris facilem curationem confidenter sperare licebat.

§. X.

Os dislocatum in suam sedem reducere generalis est omnium luxationum indicatio, quæ in nostro quoque casu omnino locum habebat; ut autem reponi potuerint nasi ossa, primaria hic oriebatur indicatio, a materiæ heterogeneæ necessaria remotione repetenda; his itaque duobus absolvi debebat morbi nostri cura. Siquidem recenti statim malo medelam afferre licuisset, discutientibus valenter remediis materiæ collectio, tumorisque elevatio factis probabiliter fuissent cohibitæ †). Inveterato autem per quadriennii spatium malo, ut aperiretur tumor, atque

evoca-

d) Hanc curandi methodum, ubi ob percussum femur, fevientem qui intus dolorem metus est, ne a conflente intus humore os prolabatur, prudenter proponit Cel. PLATNER. *Instit. Chir.* §. 1201. not. * † † †. "Veteres autem" inquit, "prout ex HIPPOCRATE atque ÆGINETA discimus, in his casibus, ferrum candens imprimere, magnamque suppurationem concitare soliti fuerunt." Hæ crudeliores curandi methodi raro hodie apud nos in usum veniunt, eisque scindens scalpellum substituere malumus, cujus in conflente intra articulum humore diutius morante, auxilium me quidem iudice, reliquis præferendum est. Rejicit quidem illam Cel. Vir, amicūque, qui ea usus est, probare non videtur, rigiditatem articuli a ligamentorum incisione timens. Sed insignis in arte Vir nimis timidus hac in causa fuisse videtur. Namque ex una parte articuli rigiditas malis ab humore in articulo collecto oriundis præferenda videtur, cum non alio nisi scalpelli auxilio evocari iste potest; ex altera parte experimentis hodie constat, ligamenta sine periculo posse incidī, ubi necessitas urget, sæpius se articulorum ligamenta prospero cum successu incidisset. pus eliceret, testatur dext. RAVATON in *Traité des Playes d'Armes à feu* passim.

evocaretur materies ista prima mali causa, expeditior nulla via quam ferrum, ac optimo quidem jure visum est; quamvis autem & hodie sint, qui sectiones, ubicunque etiam instituendæ sint, reformidant, ac propter secandi imperitiam aut præconceptam opinionem Emplastris fidem suam addixerunt, illud tamen apud maximos quoque artis magistros in confesso est, sectionem omnium fere frigidorum tumorum optimam quin solam esse medelam. Attamen, cum locus, quo in casu nostro instituta est sectio, periculi ad incidendum sit plenus, ac circumspectam quam maxime requirat manum, quæri posset, an non per nares instituta desideratum quoque eventum cum minori periculo habere potuerit? Sed ut taceam, prudentis esse Chirurgi, eas ad incidendum, quantum fieri potest, feligere plagas, in quibus manum suam operantem oculis comitari possit, cum nunquam non eo faustiores eventus fortiantur sectionum curæ, quo facilius quid fecet, oculis usurpare potest Operator, idque in nasalium cavearum obscuritate fieri nequaquam potuisse; illud maxime ab hac curandi methodo absterrere debuit, quod ita evocata materia in narium reliquas cavitates, fauces atque asperam arteriam inclinari, nausea, tussis excitari, & hinc majora illis, quæ vitare voluissimus incommoda, ex ista operatione non potuissent non nasci. Elucescit exinde, commodam atque expeditissimam in morbi nostri cura selectam esse methodum, qua cum integumentis, cauta sectione, membrana pituitaria, in cujus adversa parte humorem hæsisse, supra monui *n*), divisa, materiæque exitus datus est. Symptomata hanc sectionem secuta reliquam curationem concomitata, operæ pretium est, ut ordine rimemur. Nervosissimas vasculisque plenas esse, quæ hic incisæ sunt partes, ceterum nempe mem-

n) §. VI. p. 17.

branamque pituitariam, hancque cum externo perioſteo ſuper totam continuari faciem docet Anatome, ſenſibiliffimam autem harum partium eſſe naturam, ita ut ab accepta injuria longe lateque doleant, inflammantur, partesque vicinas ſympathice afficiant, ex Chirurgiæ principiis conſtat; hinc immanis illa Cephalalgia, Febris ejuſque ſida comes ſitis, faciei intumeſcentia, palpebrarum inflammatio, quæ ſectionem excipiebant; hæc tamen terribilia ſymptomata, aptis remediis, fugata fuerunt. Eidem hujus membranæ ſenſibilitati ex parte adſcribendam eſſe duco, intolerabilem illam moleſtiam, quam ægro immiſſa vulnere ſpongia præparata excitabat, eam autem ex parte quoque materiæ in vulnere poſt ſectionem collectæ, retentioni tribuendam eſſe arbitror; quare ne materiæ neceſſario continuum efluxum laxior vulnusque claudens cutis vel Spongia præparata impedirent, aptius non potuit adhiberi auxilium, quam ex tenuiſſima Plumbi lamella conflatæ cannulæ, per quas inferiori vulneris parti immiſſas continuo exiret liquor; cujus cum immi-neretur copia, ne illæ a ſanatione vulnus impedirent, indies minores immiſit Chirurgus. Nec illud mirandum, quod tantam, poſt ſectionem, fuderit vulnus humoris copiam; per quadriennii enim, quo tumorem iſtum geſſit miles noſter, ſpatium, ita debilitatæ ſunt venæ reſorbentes venæ, ut reſtituta licet libertate, reddita tamen nondum fuerit functiones ſuas obeundi facultas, uſque dum ſedulo adhibitis roborantibus ac detergentibus, quæ hic convenientiſſima erant remediis, ſedatus ille fluxus, roboratæque debilitatæ partes fuerint, quo facto conſolidare vulnus per ſanioris Chirurgiæ regulas licuit. Integra alias hominis valetudo ac rudius temperamentum a febre iſtum interim ſervavit liberum, ut tamen ab iſta poenas vitiorum in diætæ commiſſorum ſubinde quoque

lueret. Dissipato tandem ipso malo reliquum erat ossa in situ suo firmare, eorum vinculis, atque integumentis diuturniori extensioni elatere privatis, pristinum iterum robur conciliare, quod optime fecit Chirurgus, dum secundum Cel. HEISTERI præceptum x) "nulla alia cura, tione quam quæ comprimendo ac deligando fit" usus est. Ita medentium communi officio cito nempe tuto ac jucunde, quantum fieri potest, curandi, hoc in casu, ex arte satisfecit Chirurgus.

x) *Inst. Chir.* P. I. L. III, C. III. §. I.

Inter Difficili tandem ipse talis est, cum est offi-
lia suo summe, formi vinctis, alijs integrantibus
finitis extrinsecis dicitur privata, p[ro]p[ri]a et
de concepit, quod optime fecit, dicitur
comitum Cel. H[er]manni p[ro]p[ri]um v[er]o, nullis esse con-
fessis, quam que componendo se debet ad h[oc] ut
in medicina committit officio suo neque tunc se
condo, p[ro]p[ri]um fieri potest, curandi, hoc in casu, ex
sua iustitia Chirurgo.

ANNO DOMINI MDCCLXXII

ULB Halle

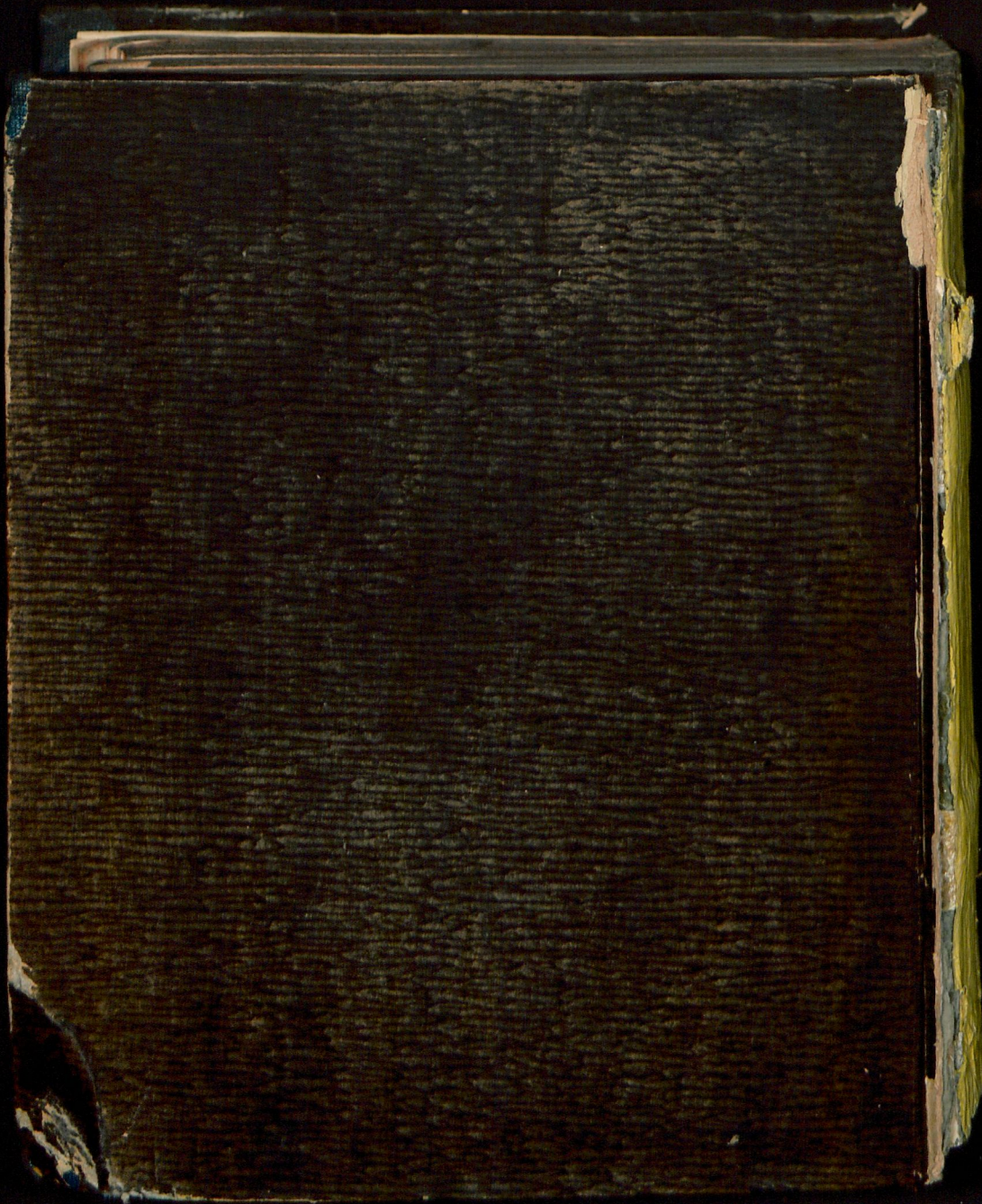
3

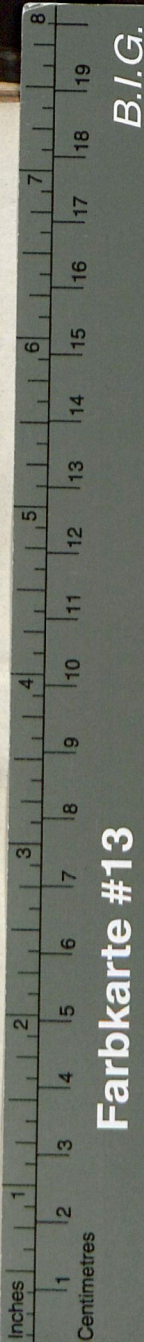
007 469 934

10018

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO - CHIRURGICA

CESSUM OSSIUM NASI

EXHIBENS

QUAM

SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINIS

EX DECRETO

TIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

PRO LICENTIA

M, HONORES AC PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE CONSEQUENDI

DIE XXVI. MENS. AUG. MDCCLXVII.

H. L. Q. C.

LENNI ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIET

ANNES JACOBUS WASER
Helveto-Tigurinus.

ARGENTORATI

Officina JOH. HENRICI HEITZII Universitatis Typographi.